

ΤΑΞΗ: Α' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 23 Απριλίου 2025

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

B1. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμόνιους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι από τους Έλληνες, αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

(Η μετάφραση του αποσπάσματος ακολούθησε τις υποδείξεις της επιστημονικής ομάδας του ΙΕΠ).

B2. Αρχικά, ο Θηραμένης προέβαλε στους Αθηναίους το επιχείρημα πως, αν έστελναν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επέστρεφε γνωρίζοντας ποιες ήταν ακριβώς οι προθέσεις των Σπαρτιατών και για ποιον λόγο επέμειναν τόσο πολύ στο γκρέμισμα των τειχών της Αθήνας. Θα γνώριζε, δηλαδή, εάν οι Σπαρτιάτες επεδίωκαν να γκρεμιστούν τα τείχη πρόκειμένου να υποδουλώσουν την πόλη ή αν το ζητούσαν απλώς ως ένδειξη καλής θέλησης από την πλευρά των Αθηναίων, ως εγγύηση δηλαδή, ότι ήταν πράγματι πρόθυμοι να γίνουν σύμμαχοι των Σπαρτιατών. Οι ίδιοι οι Αθηναίοι κατά το παρελθόν είχαν προσεγγίσει τον βασιλιά των Σπαρτιατών Άγι, δηλώνοντάς του ότι ήταν έτοιμοι να συνθηκολογήσουν και να γίνουν σύμμαχοί τους. Οπότε το αίτημα των Σπαρτιατών για την κατεδάφιση των Μακρών τειχών αποτελούσε μια σκληρή, αλλά βασική προϋπόθεση, για να μπορούν να πιστέψουν στην ειλικρίνεια των Αθηναίων.

Ο Θηραμένης, όμως, χρονοτριβούσε σκόπιμα για τρεις και πλέον μήνες κοντά στον Λύσανδρο για να αναγκαστούν οι Αθηναίοι κάτω από την πίεση της πείνας να συνθηκολογήσουν με βαρύτερους όρους. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται λίγο αργότερα όταν ο Λύσανδρος τον εξέλεξε μεταξύ των Τριάκοντα τυράννων. Ο ίδιος ο Θηραμένης, πάντως, όταν επέστρεψε στην Αθήνα, ισχυρίστηκε ότι

άργησε τόσο πολύ, γιατί ο Λύσανδρος τον κρατούσε αιχμάλωτο και πως τον διέταξε να μεταβεί στη Σπάρτη, μιας και ο ίδιος δεν ήταν αρμόδιος να δώσει τις αναγκαίες απαντήσεις, καθώς τα ζητήματα αυτά άπτονταν της δικαιοδοσίας των Εφόρων. Επιπλέον, αν λάβουμε υπόψη μας πως οι Αθηναίοι στη συνέχεια εξέλεξαν τον Θηραμένη ως έναν από τους πρεσβευτές για τη διαπραγμάτευση της ειρήνευσης, τότε γίνεται αντιληπτό πως εξέλαβαν ως πειστικές τις εξηγήσεις του και πως δεν τον θεώρησαν υπεύθυνο για την πολύμηνη αργοπορία του.

B3. Οι Αθηναίοι βρίσκονται σε εξαιρετικά δύσκολη θέση, αφού τους πολιορκεί ο Άγις από την ξηρά και ο Λύσανδρος από τη θάλασσα. Βρίσκονται σε οικτρή κατάσταση, αφού πλέον δεν έχουν ούτε πλοία ούτε συμμάχους και, επιπλέον, υποφέρουν από τον συνωστισμό και τη σιτοδεία. Στην αρχή, αποκρούουν κάθε σκέψη για συμβιβασμό και είναι αντίθετοι με την κατεδάφιση των Μακρών τειχών της Αθήνας και του Πειραιά. Η λιμοκτονία, όμως, και η γενική αποθάρρυνση τούς υποχρεώνουν να προτείνουν τη μερική κατεδάφιση των τειχών. Οι Σπαρτιάτες, από την άλλη πλευρά, ήταν αντίθετοι με την οχύρωση των πόλεων έξω από την Πελοπόννησο. Έτσι, όταν οι Αθηναίοι μετά τους Περσικούς πολέμους έχτισαν τα Μακρά τείχη, τα οποία είχαν υψώσει την εποχή του Θεμιστοκλή, που τους καθιστούσαν ασφαλείς και παράλληλα αποτελούσαν το σημείο αναφοράς και αίγλης τους, οι Λακεδαιμόνιοι αντέδρασαν έντονα, γιατί τα θεωρούσαν επικίνδυνα για τη δική τους ασφάλεια. Γι' αυτό και όταν οι Λακεδαιμόνιοι πίεζαν για την παράδοση της Αθήνας, ένας από τους βασικούς όρους ήταν η κατεδάφιση των Μακρών τειχών.

B4. Λαμβάνοντας υπόψη τα δύο αποσπάσματα, ο Θηραμένης εμφανίζεται ως μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα που διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο την τελευταία δεκαετία του Πελοποννησιακού πολέμου. Αρχικά, θα πρέπει να επισημανθεί πως ο Θηραμένης ανήκει στην παράταξη των ολιγαρχικών και θεωρούσε την τυραννίδα ως την πιο ενδεδειγμένη μορφή πολιτικής διακυβέρνησης. Ήταν ένας άνθρωπος με ιδιαίτερες πολιτικές απόψεις, αφού αρκετές φορές αμφιταλαντευόταν μεταξύ των ακραίων ολιγαρχικών και των λιγότερο ακραίων. Ο Θηραμένης ήταν ομορτοουνιστής και καιροσκόπος, κάτι που αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι χρονοτριβούσε για τρεις μήνες και περισσότερο κοντά στον Λύσανδρο. Όχι μόνο δεν βοήθησε τους Αθηναίους, αλλά όσο ήταν στη Σπάρτη, ήλεγχε την κατάσταση των Αθηναίων περιμένοντας να φτάσουν σε απόγνωση για να μπορέσει να επιβάλει τη συνθήκη με όσο πιο εξευτελιστικούς όρους γινόταν («Πεμφθείς δὲ ... ὁμολογήσειν»). Ήταν ένας πολιτικός ηγέτης που δρούσε κατόπιν πολιτικού σχεδίου και δεν άφηνε τίποτα στην τύχη του. Χαρακτηριζόταν από ευστροφία και ικανότητα στον στρατηγικό σχεδιασμό. Μελετούσε προσεκτικά την κάθε του κίνηση και μεθόδευε τις ενέργειές του ώστε να επιτύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Εκτός από όλα τα παραπάνω, ο Θηραμένης ήταν συμφεροντολόγος και πάντοτε αναζητούσε τους τρόπους με τους οποίους θα κατάφερνε να εξυπηρετήσει τη δική του ευημερία («Μετὰ ταῦτα ... αὐτός»). Ωστόσο, ο

Θηραμένης δεν έδειξε την ίδια αγριότητα όπως οι υπόλοιποι ολιγαρχικοί. Παρόλο που ήταν στενοί φίλοι με τον Κριτία, ο Θηραμένης δεν ήθελε να ακολουθήσει την τακτική του Κριτία, να σκοτώνει δηλαδή αθώους ανθρώπους με το πρόσχημα ότι φροντίζουν το πολίτευμά τους και ότι οι ίδιοι θα ήταν πιο ασφαλείς («ενώ ο Θηραμένης ... τάξη»).

Συμπερασματικά, ο Θηραμένης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένας μετριοπαθής πολιτικός άνδρας που ανήκε στην παράταξη των ολιγαρχικών χωρίς, όμως, να επιθυμεί να προβεί σε ακρότητες.

B5. πίστewος: έμπιστος-άπιστος-εμπιστοσύνη

άπήγγειλεν: επαγγελματικός-διάγγελμα-αγγελιοφόρος

όντα: παρουσία-επουσιώδης-απουσιολόγιο

πολλών: πολυκατάστημα-πολυμορφικός-πολύασχολος

έξαιρείν: αναίρεση-αυθαίρετος-εξαίρεση

B6. α. τοῦ τείχους, τῶν πίστewων, τῶν σιτων, τῶν πρέσβewων, τῶν αὐτοκρατόρων, τῶν ἐκκλησιῶν.

β. I. β, II. α, III. β, IV. β

B7. α. ἀγγελοῦντα: τελική μετοχή, συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος ἔπεμψεν, στο Ἀριστοτέλην.

όντα: επιθετική μετοχή, ως παράθεση στο Ἀριστοτέλην.

ἐρωτώμενοι: χρονική μετοχή, συνημμένη στα υποκείμενα του ρήματος εἶπον, στα Θηραμένης δὲ καὶ οἱ πρέσβεις.

β.

• *εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον:* Δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση που μαζί με την απόδοση «ὅτι εἰδὼς ἤξει Λακεδαιμονίους» δημιουργούν έναν εξαρτημένο υποθετικό λόγο.

• *ὅτι εἰδὼς ἤξει Λακεδαιμονίους:* Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση ως αντικείμενο στο ρήμα εἶπεν

• *πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστewος ἔνεκα:* Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική ως αντικείμενο της μετοχής εἰδὼς.

γ. αὐτοκράτωρ: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο υποκείμενο του ρήματος ἠρέθη, στο Θηραμένης.

B8. 1. δ, 2. ε, 3. α, 4. η, 5. β